

Apologia europeïsta

«Amb les regles del joc actuals, la Unió Europea no pot donar resposta a molts dels reptes que el món i els seus ciutadans plantegen»

Recentment, he gaudit de la ploma afinada i brillant de Xavier Fabrés a la seva obra *Apologia de l'Empordà*. Hi descriu un paisatge conegut, estimat, possiblement idealitzat. El punt de partida és que l'Empordà -i afegeixo que, per extensió, també Catalunya- és un país de frontera, una terra de pas, a cavall entre els dos Estats. Els mollons termeners que el Tractat dels Pirineus van fer empeltar des del riu Bidasoa fins a Cervera de la Merenda, potser de forma arbitrària, són una evidència. La frontera hi és.

I Fabrés ho descriu amb la senzillesa i la humilitat d'aquell que se sap home de món, que relativitza això de les fronteres però que, assumint resignadament la realitat, admet que aquesta línia existeix, es percep i es palpa per molt que hagin tret les garites amb policies i gendarmes.

Imaginar una Europa sense fronteres és, avui dia, ser bastant il·lús. Difícilment es pot pensar aquella idea promoguda de federació d'Estats europeus del Manifesto Ventotene per un dels europeïstes més efervescents com fou Altiero Spinelli. Sempre apareix, en algun moment o altra, aquella follia italiana que tants episodis extraordinaris ha aportat en aquest continent.

Un altre italià, en aquest cas actual i gens arrauxat, com és el seu primer ministre Mario Draghi, pronunciava un discurs recentment en el Parlament Europeu. Un d'aquells discursos d'estadista, amb contingut i projecte i que fan reflexionar amb serenor però, a la vegada, amb ambició i compromís amb la idea europeïsta.

Ser militant europeïsta és una frustració constant. L'europeïsmes és un projecte imprescindible però que ningú abraça amb massa entusiasme ni genera passions entre la ciutadania. Serà per allò que descriu Fabrés que les fites també estan clavades a la mentalitat de tots plegats. Però fent un acte de rebel·lia, permetin que, aprofitant que avui 9 de maig és el Dia d'Europa, posi en valor dues reflexions fetes per Draghi que són fonamentals afrontar.

En primer lloc, la pau. És evident que la construcció europea és una unió feta per Estats. Que, inicialment hi havia -encara hi és- un interès eminentment econòmic i que el projecte ha anat evolucionant cap a assoliments de caire polític, fins al punt que recentment s'ha aprovat la possibilitat que, a les pròximes eleccions europees, es podran votar llistes transnacionals. Ara bé, no hem d'oblidar el primer, verdader i principal propòsit de Monné, Schuman i Adenauer quan van començar a fer aquest camí, que és el manteniment de la pau a Europa.

La primera pedra de la comunitat europea es va posar després de les dues guerres mundials que varen tenir com a escenari i camp de batalla principals el territori europeu, el qual va quedar devastat. El propòsit de la pau europea era la clau de volta imprescindible i objectiu primordial de tota la resta.

Per desgràcia la situació ucraïnesa posa en risc el manteniment d'aquesta pau i això situa Europa i especialment la Unió Europea, en una posició complicada, en la que hi ha de donar resposta. I aquesta resposta no és senzilla. La segona idea exposada per Draghi és la d'admetre que les institucions europees, tal com estan dissenyades, no donen resposta a les necessitats actuals.

Els millors europeïstes són els crítics però fidels a la seva idea. Cal admetre que amb les regles del joc actuals, la Unió no pot donar resposta a molts dels reptes que el món i els seus ciutadans plantegen, afavoreix a la seva consolidació i permet afrontar el seu futur, adequant-lo a la nova

realitat. I, efectivament, cal aquesta renovació a fons del funcionament comunitari.

No només la guerra d'Ucraïna, amb totes les connotacions humanitàries, energètiques, socials i econòmiques, sinó que, ens els recents anys, hem viscut la sortida del Regne Unit, les hostilitats de Polònia i Hongria, l'augment de l'extrema dreta amb aires eurofòbics (ja s'ha vist a les últimes eleccions franceses), crisis migratòries recurrents i, evidentment, la pandèmia global a la qual, s'ha d'admetre, s'ha respost de forma notable. Totes aquestes qüestions no interpel·len a un sol Estat o a un país concret, sinó a tota la Unió Europea. Qui sinó?

És probable que avui, 9 de maig, el Dia d'Europa passi sense pena ni glòria. Pocs megàfons faran sonar l'Himne de l'Alegria, pensant, potser, que no tenim massa motius perquè soni. En canvi, però, en tenim molts i, almenys, els hi podem donar forma de somni. Aquell somni de pau, solidaritat i justícia que tal dia com avui de fa 72 anys pocs ciutadans europeus van imaginar i que avui hem de seguir seguint.